

Utlåtande 2005:197 RV (Dnr 008-2572/2005)

Förslag angående instruktion för biblioteksråd

Redovisning av uppdrag från kommunfullmäktige

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige besluta följande

1. Biblioteksråd inrättas fr.o.m. 1 januari 2006 i samtliga stadsdelsnämnder. Instruktion för biblioteksråd, bilaga.
2. Sammanträdesarvode skall utgå till rådets förtroendevalda enligt stadens regler för ekonomisk ersättning för förtroendevalda och tas inom stadsdelsnämndernas budgetram.

Föredragande borgarrådet Roger Mogert anför följande.

Bakgrund

Kommunfullmäktige beslöt den 24 januari 2005 att ansvaret för stadsdelsbiblioteken tills vidare skall åvila kulturnämnden. Vidare angavs att biblioteken ska ingå i arbetet att utveckla det lokala kulturlivet i stadsdelarna. Varje stadsdel ska därför ha ett biblioteksråd där stadsdelsnämndens politiker och berörda chefer från stadsdelsförvaltning och stadsbibliotek ingår. Kulturnämnden gavs i uppdrag att ta fram instruktioner för biblioteksråden.

Kulturnämnden beslutade den 14 juni 2005 att till kommunstyrelsen överlämna och åberopa kulturförvaltningens tjänsteutlåtande som redovisning av kommunfullmäktiges uppdrag om att utarbeta instruktioner för biblioteksråd. Förslag till instruktioner i *bilaga*.

Remisser

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, Vantörs stadsdelsnämnd, Enskede-Årsta stadsdelsnämnd och Bromma stadsdelsnämnd.

Stadsledningskontoret anser att det är viktigt att biblioteksråden har en rådgivande funktion och inte ersätter respektive nämnds/förvaltnings beslutanderätt. Kontoret uppmärksammar att sammanträdesarvode ska utgå till rådets förtroendevalda och påpekar att det kommer att innebära ökade kostnader för stadsdelsnämnderna.

Bromma stadsdelsnämnd anser att den kultursekreterare som finns inom förvaltningen är en självklar representant i ett biblioteksråd. Nämnden tillstyrker de föreslagna instruktionerna för biblioteksråden.

Vantörs stadsdelsnämnd anser att biblioteksrådets roll är diffus och inte överensstämmer med kommunfullmäktiges målsättning att ha en tydlig styrning av stadens verksamheter. Enligt nämndens uppfattning är de föreslagna instruktionerna allt för detaljerade. Formerna för biblioteksråden som t.ex. mötesintensitet och deltagare bör utformas lokalt.

Enskede-Årsta stadsdelsnämnd anser att biblioteksråden bör ha ett nära samband till nämndens kulturansvar och övriga råd. Enligt nämndens uppfattning är de föreslagna instruktionerna allt för detaljerade. Vidare anser nämnden att biblioteksrådets rådgivande funktion bör definieras tydligare.

Mina synpunkter

Stadsdelsbiblioteken har en viktig samverkansroll i stadsdelarnas arbete med att förstärka det lokala kulturlivet och aktiviteter som avser att stärka medborgarnas inflytande över det egna närområdet. Stadsdelsbiblioteken har genom budget 2005 och även i budgetförslaget för 2006 tydliga uppdrag att aktivt medverka i arbete kring just dessa frågor. Därutöver utpekas områden som samarbete mellan stadsdelsbibliotek, skolor och skolbibliotek för att stärka och underlätta elevernas språkutveckling, det livslånga lärandet och biblioteksverksamhet för äldre.

Kommunfullmäktiges beslut den 24 januari 2004 innebär att biblioteksråd ska inrättas. Kulturnämnden har enligt uppdraget tagit fram förslag på instruktioner. Jag delar stadsledningskontorets uppfattning att det är av vikt att biblioteksrådets rådgivande funktion är tydlig och att de ej ersätter respektive nämnds/förvaltnings beslutanderätt. De föreslagna instruktionerna är också tydliga på den punkten och framhåller att rådet ska vara ett *rådgivande organ*.

Instruktionerna innehåller minimikrav på mötesintensitet och antal deltagare. Dessa utgör en bra plattform för att utforma biblioteksråden efter de lokala förutsättningar och behov som finns i respektive stadsdelsnämnd.

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Reservation anfördes av borgarrådet *Lotta Edholm* (fp) enligt följande.

Jag föreslår kommunstyrelsen föreslå kommunfullmäktige besluta att

1. avslå föredragande borgarrådets förslag till beslut, samt
2. därutöver anföras.

Inrättandet av biblioteksråd riskerar medföra att verksamheten vid biblioteken drabbas av en oacceptabel grad av politisk styrning. Detta skadar och hämmar ett fritt och oberoende kulturliv. Vi vänder oss därför mot inrättandet av politiskt tillsatta biblioteksråd.

Kommunstyrelsen delar borgarrådsberedningens uppfattning och föreslår kommunfullmäktige besluta följande

1. Biblioteksråd inrättas fr.o.m. 1 januari 2006 i samtliga stadsdelsnämnder. Instruktion för biblioteksråd, bilaga.
2. Sammanträdesarvode skall utgå till rådets förtroendevalda enligt stadens regler för ekonomisk ersättning för förtroendevalda och tas inom stadsdelsnämndernas budgetram.

Stockholm den 9 november 2005

På kommunstyrelsens vägnar:
ANNIKA BILLSTRÖM

Roger Mogert

Anette Otteborn

Reservation anfördes av *Kristina Axén Olin*, *Sten Nordin* och *Mikael Söderlund* (alla m), *Lotta Edholm* och *Ann-Katrin Åslund* (båda fp) och *Ewa Samuelsson* (kd) med hänvisning till reservationen av (fp) i borgarrådsberedningen.

ÄRENDET

Stockholms kommunfullmäktige beslöt den 24 januari 2005 att ansvaret för stadsdelsbiblioteken tills vidare skall åvila kulturnämnden. Vidare angavs att biblioteken ska ingå i arbetet för att utveckla det lokala kulturlivet i stadsdelarna. Varje stadsdel ska därför ha ett biblioteksråd där stadsdelsnämndens politiker och berörda chefer från stadsdelsförvaltning och stadsbibliotek ingår. Kulturnämnden gavs i uppdrag att ta fram instruktioner för biblioteksråden.

Kulturnämnden beslutade den 14 juni 2005 att till kommunstyrelsen överlämna och återropa kulturförvaltningens tjänsteutlåtande som redovisning av kommunfullmäktiges uppdrag om att utarbeta instruktioner för biblioteksråd. Förslag till instruktioner i *bilaga*.

Reservation anfördes av *Louise Edlind Friberg m.fl.* (fp) och *Cecilia Brinck m.fl.* (m) till förmån för eget yrkande enligt följande.

Vi är emot att stadsdelsbibliotekens verksamhet ska granskas av politiker på det sätt som lätt kan bli följd av inrättande av dessa s.k. biblioteksråd. Riskerna för politisk styrning av biblioteksverksamheten på basplanet blir överhängande och strider mot ett fritt och oberoende kulturliv.

Kulturförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 7 juni 2005 har i huvudsak följande lydelse.

Kulturförvaltningens synpunkter

Ett biblioteksråd skall skapas inom varje stadsdelsnämnd, som en gemensam plattform för stadsdelsnämnden och stadsbiblioteket att utveckla ett konstruktivt samarbete.

För att skapa klarhet i rollfördelningen mellan kulturnämndens politiker, som har ansvaret och beslutanderätten för Stockholms stadsbibliotek, och politikerna i det lokala biblioteksrådet, bör de sistnämnda ges ett tydligt uppdrag som rådgivande representanter för stadsdelens invånare. Biblioteksråden föreslås få en *rådgivande funktion*, och ersätter inte respektive nämnds/förvaltnings beslutanderätt. Fokus bör ligga på biblioteksverksamhetens funktion för stadsdelens invånare, inte på institutionen i sig.

Rådet föreslås få i uppdrag att, som rådgivande organ,

- bevaka och informera om förändringar i stadsdelen som kan komma att påverka förändringar i biblioteksverksamheten och
- öppna bättre möjligheter till samarbete mellan olika lokala aktörer och stadsdelsbiblioteket, med utgångspunkt från medborgaren i stadsdelen. Här skall

stadsdelens politiker och berörda chefer tillsammans med berörd bibliotekschef och medarbetare kunna diskutera frågor kring bibliotekets roll,

- samarbete kring programverksamhet, medborgarinformation och andra aktiviteter som avser att stärka medborgarens inflytande över den lokala demokratin, där biblioteket kan vara en arena.

Kommunfullmäktige pekar ut ett antal viktiga områden där biblioteket är av strategisk betydelse, som kan ligga till grund för diskussioner i biblioteksrådet, bl.a:

- barns och ungdomars läslust och språkutveckling
- vuxnas livslånga lärande
- biblioteksverksamhet för de äldre
- bas för det lokala kulturlivet

Kulturförvaltningen vill också framhålla vikten av kontakter och samarbete även med de drygt 20-tal vänföreningarna som finns i anslutning till flera av biblioteken.

Varje biblioteksråd föreslås bestå av tre ledamöter, varav en ordförande och sammanställande i rådet. Respektive stadsdelsnämnd föreslås utse ledamöterna för ett år i taget (motsvarande mandatperiod som gäller för stadsdelsnämnden). Stadsdelsförvaltningen och kulturförvaltningen utser vardera en representant från respektive förvaltning som har rätt att närvara vid rådets sammanträden och är föredragande inför rådet.

Enligt kommunfullmäktiges uppdrag har kulturförvaltningen utarbetat förslag till instruktioner för biblioteksråd och föreslår att förslaget översändes till kommunfullmäktige som redovisning av uppdraget, *bilaga*.

REMISSER

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret, Vantörs stadsdelsnämnd, Enskede-Årsta stadsdelsnämnd och Bromma stadsdelsnämnd.

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande av den 23 september 2005 har i huvudsak följande lydelse.

Stadsledningskontorets synpunkter och förslag

Stadsledningskontoret anser att det är viktigt att biblioteksråden har en rådgivande funktion och inte ersätter respektive nämnds/förvaltnings beslutanderätt.

Enligt budget år 2005 ska samtliga stadsdelsnämnder ha någon form av kultursekreterarfunktion med uppgift att samordna och utveckla det lokala kulturutbudet för både barn ungdomar och vuxna. Stadsledningskontoret delar Bromma stadsdelsnämnds uppfattning att kultursekreteraren är en mycket bra representant i ett biblioteksråd.

Eftersom det i kommunfullmäktiges beslut handlar om det lokala kulturutbudet anser stadsledningskontoret att det är angeläget att varje stadsdelsområde har möjlig-

het att utforma biblioteksrådet på det sätt som passar just de förutsättningar som finns i området.

Stadsledningskontoret vill uppmärksamma att eftersom sammanträdesarvode ska utgå till rådets förtroendevalda kommer inrättandet av biblioteksråd att innebära ökade kostnader för stadsdelsnämnderna.

Redovisningen av uppdraget från kommunfullmäktige om att utarbeta instruktioner för biblioteksråd anses besvarad med vad som anförs i stadsledningskontorets tjänsteutlåtande.

Bromma stadsdelsnämnd beslöt den 25 augusti 2005 att överlämna stadsdelsförvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Jan Tigerström m.fl. (m) och Kristin Swanberg m.fl. (fp) lämnade förslaget utan eget ställningstagande.

Bromma stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande av den 25 augusti 2005 är i huvudsak av följande lydelse.

Brommas kulturverksamhet

Genom åren har ett utmärkt samarbete byggts upp mellan förvaltningens kultursekreterare och de lokala biblioteken, Brommaplans-, Blackebergs- och Alviks bibliotek. Vi genomför ofta gemensamma kulturevenemang för såväl barn och ungdomar som vuxna i form av teater, föreläsningar, diktaftnar mm. Kulturverksamhet bedrivs inte bara på biblioteken utan även i samarbete med dans- musik- och teatergrupper, Bio Kaskad och kyrkan m.fl. Vi har genom åren strävat efter att kulturverksamheten skall växa underifrån i ett nära samarbete med brukarna och verksamheterna. Det är viktigt att kulturen integreras i förskolans och skolans verksamheter på ett naturligt sätt, så att kulturen utgör ett av många verktyg i de pedagogiska verksamheterna.

I Bromma har vi en kultursekreterartjänst. Detta har, enligt vår mening, inneburit att kulturverksamheten håller en hög kvalitet och stor bredd. Kultursekreteraren är en självklar representant i ett biblioteksråd.

Förvaltningen tillstyrker de föreslagna instruktionerna för biblioteksråden.

Enskede-Årsta stadsdelsnämnd beslöt den 25 augusti 2005 att överlämna stadsdelsförvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Reservation anfördes av *Hans Larsson m.fl. (fp)*, *Anders Hellström m.fl. (m)* och *Göran Holmström (kd)* mot beslutet till förmån för eget förslag enligt följande.

Biblioteksråden bör ej genomföras. Risken är att det blir ytterligare ett politiskt styrt organ eftersom stadsdelsnämnderna ska utse dem. Därmed riskerar Biblioteksråden att bli något annat än en medborgarnas kanal som Kulturförvaltningen målar upp.

Enskede-Årsta stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande av den 18 augusti 2005 är i huvudsak av följande lydelse.

Förvaltningen anser att stadsdelsbiblioteken utgör en viktig del i stadsdelsnämndernas ansvar för lokal kulturverksamhet. Biblioteken har också en viktig roll i stadsdelsnämndernas demokratiuppdrag. I Enskede – Årsta stadsdelsområde pågår ett samarbete med biblioteken. Årsta bibliotek har till exempel öppnat en filial i Östbergaskolan. Förskolor och skolor har ett väl etablerat samarbete med Årsta respektive Enskede bibliotek. Förvaltningen ser en rad samordningsfördelar med stadsdelsbiblioteken och ett samarbete som utvecklar det lokala kulturlivet.

Stadsdelsnämnden fastställer mål för kulturverksamheten i verksamhetsplanen. Förvaltningen anser att biblioteksråden bör ha ett nära samband till nämndens kultursvar och övriga råd, t.ex. pensionärsråd, ungdomsråd och förskole- och skolråd. Enligt förvaltningens uppfattning är de föreslagna instruktionerna allt för detaljerade, övergripande programfrågor sammanblandas med konkreta uppgifter. Formerna för biblioteksråden som t.ex. mötesintensitet, deltagare m.m. bör utformas lokalt utifrån lokala förutsättningar och behov. Vidare anser förvaltningen att biblioteksrådets rådgivande funktion bör definieras tydligare.

Vantörs stadsdelsnämnd beslöt den 22 september 2005 att överlämna stadsdelsförvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Reservation anfördes av *Marie Ljungberg Schött m fl* (m) och *Lena Kling m fl* (fp) till förmån för eget yrkande.

Vi anser att biblioteksråd inte ska införas i Stockholms stad. Vi är emot att stadsdelsbibliotekens verksamheter ska granskas av politiker på det sätt som lätt kan bli följden av inrättande av dessa så kallade biblioteksråd. Riskerna för politisk styrning av biblioteksverksamheten på basplanet blir överhängande och strider mot ett fritt och oberoende kulturliv.

Vantörs stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande av den 31 augusti 2005 är i huvudsak av följande lydelse.

Förvaltningen menar att biblioteksrådets rådgivande roll är diffus och inte överensstämmer med fullmäktiges målsättning att ha en tydlig styrning av stadens verksamheter i enlighet med SPO-utredningen (Stadens politiska organisation).

Förvaltningen anser att samverkan mellan stadsdelsbibliotek, stadsdelsförvaltning och stadsdelsförvaltningens verksamheter behöver vidareutvecklas. Förvaltningen menar dock att stadsdelsförvaltningen och stadsdelsbiblioteket kan ges i uppdrag att vidareutveckla sitt samarbete utan att man inrättar ett särskilt råd.

Enligt förvaltningens uppfattning är de föreslagna instruktionerna allt för detaljerade, övergripande programfrågor blandas med konkreta uppgifter. Formerna för biblioteksråden som t.ex. mötesintensitet och deltagare bör kunna utformas lokalt utifrån stadsdelens förutsättningar och behov. Vidare anser förvaltningen att biblioteksrådets rådgivande funktion bör definieras tydligare.

Stadsdelsbiblioteken utgör en viktig del i stadsdelsnämndens arbete för att utveckla den lokala kulturverksamheten och biblioteken har också en viktig roll i stadsdelsnämndernas demokratiuppdrag. Förvaltningen samarbetar redan idag med stadsdelsbiblioteken. Det gäller till exempel programverksamhet, medborgarinformation och olika aktiviteter. En samverkansgrupp har startat under året där bl. a. förvaltningens kultursekreterare, chefen för fritidsverksamheten för barn och ungdom, chefen för Kulturskolan och bibliotekschef ingår.

Genom medel från Stadsdelsförnyelsen utvecklar förvaltningen verksamheten på skolbiblioteken vilket skapar bättre förutsättningar för att utveckla samarbetet mellan dessa och barnbibliotekarierna på stadsdelsbiblioteken. Örby bibliotek byggs just nu om och rustas upp för att bredda utrymmet för skolbiblioteksverksamhet. I ett remissvar våren 2005 ställde förvaltningen sig positiv till att vidareutveckla samverkan mellan stadsdelsbibliotek och skolbibliotek på olika nivåer, till exempel i form av gemensam kompetensutveckling för personalen.

Förvaltningens äldreomsorg samarbetar med stadsdelsbiblioteket genom biblioteksverksamhet på Högdalens äldreboende och Rågsveds Äldrecentrum. Individ- och familjeomsorgen samverkar med stadsdelsbiblioteket i Lärmiljöprojektet.

Kulturförvaltningen

Instruktioner för biblioteksråd

Biblioteksrådets uppgifter

Biblioteksrådet skall som *rådgivande organ* främja samarbete mellan stadsdelsförvaltningen och stadsdelens bibliotek.

Främst i frågor kring bibliotekets roll i förskola och skola, äldreomsorg och omsorg om funktionshindrade, för vuxnas fortsatta lärande samt i det lokala kulturlivet.

Rådet kan inte ersätta nämndanknutna handikappråds eller organisationers rätt att samverka med respektive nämnd/förvaltning.

Ärenden rörande enskild person får inte behandlas inom rådet.

Rådets sammansättning

Varje stadsdelsnämnd skall ha ett biblioteksråd, bestående av 3 ledamöter, varav en är ordförande och sammankallande i rådet. Ledamöterna utses av stadsdelsnämnden för 1 år i taget (motsvarande mandatperiod som gäller för stadsdelsnämnden).

Rådets arbetsformer

Biblioteksrådet skall sammanträda minst 4 gånger per år. Rådet bestämmer själv tid och plats för sina sammanträden. Ordförande ansvarar för kallelse och föredragningslista, som bör vara ledamöterna tillhanda minst en vecka före sammanträdet.

Stadsdelsförvaltningen och kulturförvaltningen utser vardera en representant från respektive förvaltning som har rätt att närvara vid rådets sammanträden och är föredragande inför rådet.

Rådet har möjlighet att adjungera personer till sina sammanträden.

Vid rådets sammanträden skall föras protokoll som justeras av ordförande. Sammanträdesprotokoll skall sändas till stadsdelsnämnden och kulturnämnden.

Biblioteksrådet ges administrativt stöd av stadsdelsförvaltningen.

Sammanträdesarvode skall utgå till rådets förtroendevalda enligt stadens regler för ekonomisk ersättning för förtroendevalda (enligt Kf:s beslut).